

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. VI. Proponuntur diversi modi, quibus varii defendunt dari Iustitiam
Dei ad hominem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

VII.
Iustitia proprie dicta, nullam in Deo arguit imperfectionem.

In Deo est constans & perpetua voluntas suam cuique tribuendi.

VIII.
Actus, quo Deus jus homini servat, non spectat nisi ad iustitiam.

IX.
Ostenditur, actum illum non esse virtutem gratitudinis.

Disser. Thomae circa virtutem iustitiam.

Tria ex S. Thomae ad rem presentem notanda.

Jam verò quòd hic Iustitiæ conceptus nullam in Deo arguat imperfectionem, probatur primò à posteriori; de facto enim in Deo reperitur, cum coronam gloriæ permittat certantibus, unde posito certamine, tenetur ex vi hujus complexi, operis scilicet expleti, & promissionis, seu *tanti pro tanto, pacto firmati*, coronam illam & præmium dare, sicut, ut Sect. præcedente latius declaravi, ipso facto quòd Petrus Paulo promittat, si laboret in ejus vinea, fore ut justam ei tribuat mercedem, seu *tantum pro tanto*, stante hac promissione, & posito labore; seu ob hoc complexum præcisè, tenetur ex iustitiâ mercedem pactam solvere. Deinde, est in Deo *constans & perpetua voluntas suam cuique tribuendi*, qui est effectus Iustitiæ, nec in se quidquam imperfectionis arguit, sed maximam potiùs perfectionem: neque ullo modo est necessarium ut imperfectiones in Iustitiâ commutativâ, prout inter homines versatur, hic immisceantur, ut in superioribus ostensum est. Tandem verum & proprium Iustitiæ conceptum nullam in Deo arguere imperfectionem, declaratum est tota sect. præcedente.

Secundò probatur, veram in Deo Iustitiam reperiri: actus ille quo Deus vult nobis jus servare, seu dare gloriam pro meritis, est actus proprius alicujus virtutis; inquiri ergo, cujus? non *Misericordie*, hujus enim motivum est sublevatio miseriae, & non respicit debitum, nec condignitatem ex parte operantis: non *Liberalitatis*, hæc enim similiter non supponit obligationem: non *Fidelitatis*, hæc quippe non respicit æqualitatem rei ad rem, & jus alterius, sed honestatem solummodò quæ relucet in stando promissis.

P. Vasquez l. 2. d. 214. cap. II. num. 84. & alii, affirmant hunc actum esse *Gratitudinem*. Sed contra: Gratitudo siquidem, juxta S. Thomam 2. 2. q. 106. a. 1. est virtus quæ movet ad compensandum beneficium ab alio acceptum; clarum autem est, nullum in Deum conferri à quoquam beneficium posse. Unde valde notanda sunt verba S. Doctoris loco citato, ad 2. *Dicendum*, inquit, quòd *retributio proportionalis pertinet ad Iustitiam commutativam, quando attenditur secundum debitum legale, puta, si pacto formetur, ut tantum pro tanto retribuatur; sed ad virtutem Gratitudinis retributio pertinet qua fit ex solo debito honestatis, quam scilicet quis sponte facit*. Quo loco tria docet S. Thomas; primò, retributionem præmii pro meritis non fieri ex gratitudine; secundò, esse veram iustitiam commutativam; tertio, ad hanc iustitiam conducere pactum inter partes initum.

SECTIO SEXTA

Proponuntur diversi modi, quibus
varii defendunt, dari Iustitiam
Dei ad hominem.

I.
Varii varii circa Iustitiam Dei procedunt.

II.
P. Suarez dominium creaturae ait esse perfectissimum.

QUIA hæc sententia, dari scilicet Iustitiam Dei ad hominem, variè à variis defenditur, nec eadem omnes incedunt viâ, operæpretium erit singulorum procedendi modos obiter attingere: & postea quid mihi similis vero videatur, subjungam.

P. Suarez itaque, præcipuè in Opusculo de Iustitiâ Dei citato, sic procedit. Dominium, inquit, Dei universalissimum est, & perfectissimum, quod tamen secum patitur dominium & jus in creaturâ

rationali, ad bona aliqua, quæ cuique sunt propria. Hoc tamen jus & dominium creaturæ est subordinatissimum dominio Dei, ei que cedit, ad eum fere modum, quo jus civium ad sua bona cedit dominio Reipublicæ, ubi res postulat, ut vel Princeps vel Respublica de iis ad communes usus disponat.

Addit tamen Suarez, hoc exemplum non esse in omnibus simile: unde dicere fortassis vult, cum dominium Reipublicæ limitatum sit & imperfectum, de bonis civium pro libito disponere eam non posse, sed in quibusdam tantum casibus particularibus: Dei autem dominium absolutissimum est, & omni ex parte perfectissimum; potestas proinde in eo est plenissima de quibuscunque creaturæ bonis, ut visum ei fuerit, disponendi. Si tamen hac suâ potestate uti nolit, adæquare debet jus creaturæ, & rem ei ex iustitiâ debitam largiri. Dicit ergo Suarez, Deum per pactum & contractum iustitiæ cum creaturâ, nullâ se domini sui parte privare, sed plenissimam semper penes ipsum manere potestatem de rebus creatis disponendi.

P. Granado l. p. q. 21. tr. 7. d. 4. sect. 4. num. 22. ait Deum per contractum iustitiæ, se aliquo dominio, quod in rem creatam habebat, quodammodo privare, non simpliciter, sed secundum quid: sicque ait aliquâ ratione in Deo intervenire contractum, quod in Iustitiâ commutativâ requirit Aristoteles, ut scilicet qui accipit, aliquo modo patiat, seu aliquid vicissim in accepti compensationem tribuat.

Tertio, alii dari jus hominis ad Deum posse affirmant, ut strictè quidem per illud obligetur Deus, ita tamen ut possit ipse, ex vi supremi sui domini, pro libito contravenire, & secum quasi dispensare, & hanc obligationem relaxare, sicque de re quavis, etsi maximè creaturæ debitâ, quocumque lubet modo disponere; id enim, inquit, Dei dignitas, id summa in res omnes potestas exigat. Hoc ergo modo aiant salvari perfectum Dei dominium, cum nulli dominio creato id competat. Sicut ergo, si talem haberet potestatem Petrus, ut quoties attollit digitum, uti possit rebus Pauli, moraliter loquendo censeretur honorum illorum dominus, cum in ordine ad omnes usus perinde sint respectu illius, ac si verè essent bona ipsius. Porro minus est quod hic faceret Deus, cum sine vel minimo opere ad extra, possit hominem ejuscumque, aut Angeli bonis ut lubet uti, modò obligationem illam, quam iustitiæ pacto contraxit, relaxet. Quo fere modo discurrunt aliqui de libertate Christi, in servandis præceptis, sibi à Patre impositis.

Quarto, Dei ad hominem Iustitiam sic alii defendunt: quanvis enim, stante jure hominis, non possit Deus negare præmium, simpliciter tamen, inquit, libera est Deo præmii hujus collatio, quia ejus radix est libera: esto namque manente jure illo, necessariò conferre Deus debeat præmium, quia tamen momentis singulari destrueret potest hoc jus, hominem scilicet ipsum annihilando, ideo collatio præmii est Deo simpliciter libera, cum unoquoque instanti pro aliquo priori potuisset illud non conferre: sicut modò liberè conservat Deus Angelum, licet posita ubicatione aut alio quovis ejus modo, hoc existente non possit non ipsum conservare. Dicunt itaque, licet stante jure sit Deo absolutè necessarium dare quod exigitur, cum tamen juris conservatio sit libera, collatio præmii, quæ ab hac conservatione pendet, erit similiter libera.

Hi omnes modi aliquid in se habent probabilitatis, & omnium fortassis maximè modus procedendi

finè subordinatum domino Dei.

III.
Dominium Reipublicæ in bona civium non est in omnibus simile Dominio Dei in bona nostra.

IV.
P. Granado asserit, Deum per pactum Iustitiæ aliquid se domino quodammodo privare.

V.
Dicunt alii posse Deum ex vi supremi domini, suam obligationem relaxare.

VI.
Collatio præmii promissi, dicitur aliqui esse libera, quia radix ejus libera.

Hoc amplius declaratur exemplo conservationis Angelus.

VII.
Titulus præmii quod in Deo possit.

dendi Patris Suarez, si addatur, quantumcunque creatura rationalis habeat jus ad primum, non tamen posse eam esse rationabiliter invitam, ut Deus tanquam supremus Dominus hoc dominii sui jure utatur, sed dicere debet cum Heli 1. Reg. 3. Dominus est, quod bonum est in oculis suis faciat. Sicut enim ob hoc supremum dominium potest animam, etiam innocentem addicere penis æternis, licet non sub conceptu pœnæ: hæc enim semper supponit culpam, ita & quavis pœnæ rescindere potest sine cujusquam injuriâ, cum jus omne creatum sit essentialiter subordinatum juri divino. Ut tamen breviter aperiam quid sentiam, & quo pacto hac in re procedam, sit

Pœna & cruciatus quomodo differant.

SECTIO SEPTIMA.

Expeditissimus modus defendendi, dari justitiam Dei ad hominem.

I. Obligatio justitiæ Deo non repugnat.

DICO primò: Verus & proprius conceptus justitiæ, & obligatio stricta, orta ex jure creaturæ rationalis non repugnat Deo. Hæc conclusio jam superioribus sectionibus est probata.

II. Jus creaturæ non impedit conceptum justitiæ in Deo.

Dico secundò: si jus creaturæ juxta dicta Sect. 4. num. 6. & Sect. 5. num. 6. & 7. situm sit in promissione Dei & opere à creaturâposito, uti revera in his situm est, ut locis citatis ostendi, Deus de facto obligatur ex justitiâ creaturæ rationali. Hanc conclusionem latè etiam probavi sect. quartâ, & quintâ. Et sanè mirum est, quosdam admittentes, ut admitti necessariò ad omnibus debet, Deum ex pacto & meritis ab hominibus positus teneri ad dandam iis gloriam, negare nihilominus hanc esse obligationem justitiæ, quia est in Deo: quod perinde est ac si quis diceret, esse in Deo partes extra partes facientes molem, & tamen non esse corpus, quia sunt in Deo; aut animam rationalem educi ex potentia materiæ, non tamen generari, quia est substantia spiritualis.

Quidam nò satis consequenter hac in re loquuntur.

III. Deus posito pacto, & obligatione standi primum, nullus res amittit dominium.

Dico tertio: Etsi jus hominis ad primum sit quid creatum, & consequenter adæquatè Deo extrinsecum, nihilo tamen fecius potest Deus obligari ex justitiâ ad rem pacto promissam, nec hoc faciendo quidquam amittit de perfectio gloriæ, aut rei alterius promissæ dominio. Ratio est; dominium quippe est potestas disponendi de re aliqua quoad omnes usus possibiles, sed negatio præmii, meritis promissi, est quid omnino impossibile, & Chimæra, non minus, imò multò magis, si in impossibilibus detur magis & minus, quam ut homo sit equus; implicat enim Deum non dare quod ex pacto & contractu promissit; esto namque latissimum sit illius dominium & potestas moralis, ad Chimæras tamen non extenditur, sicut nec ad eas extenditur potentia ejus physica, licet sit infinita, & omnia complectens. Ad quam rem appositissimè S. Chryostomus Homilia 66. Non condemnabimus, inquit, hoc non posse Dei, sed justitiam & jus admittimus.

Potestas moralis non extenditur ad impossibilia, magis quam potestas physica.

S. Chryostomus.

IV. Ostenditur, Deum nihil unquam perdere vel physica potentia, vel moralis.

Objicies primò: Semel habuit Deus jus ad negandam gloriam: ergo si jam non habeat, aliquid dominii sui perdidit. Contrà: semel potuit Deus producere durationem hesternam, nempe heri, hodie non potest: ergo aliquid perdidit suæ potentia. en eadem formâ argumentum. Respondetur itaque, Deum nihil perdere, vel physica potentia, vel moralis, sed sicut nunquam habuit potentiam

producendi durationem hesternam hodie, & in sensu composito, seu eam cum hodierno die conjungendi, ita nunquam habuit jus ad gloriam in sensu composito promissionis & operis expleti; seu meritorum, negandam, cum non minus hoc sit impossibile, quam hesternam aut crastinam durationem producere hodie. Duratio ergo hesternæ, & negatio gloriæ sunt simpliciter possibiles, in his circumstantiis utraque eodem modo est impossibilis.

Deus in his circumstantiis nunquam habuit jus negandi gloriam.

Objicies secundò: Si Deus gloriam, quam promeritus est Petrus, eidem negaret, inferret illi injuriam; ergo non habet perfectum jus & dominium in gloriam, cum jus sit potestas moralis de re aliqua disponendi sine injuriâ alterius. Contrà: similiter si Deus contra mentem iret, peccaret, & si intellexeret per actus distinctos, mutaretur, cum tamen infinita sanctitati non minus repugnet peccatum, & infinitæ immutabilitati mutatio, quam infinito dominio injuria. Sicut ergo ex suppositione impossibili Deus ab omnibus admittitur peccaturus & mutandus, quid incommodi si ex simili suppositione admittatur injuriam illaturus. Dico itaque, non derogare infinito dominio, quod ex suppositione impossibili inferret injuriam, cum ad impossibile, ut diximus, non se extendat dominium Dei, sicut nec potentia.

V. Non obstat Dei dominio, quod inferret injuriam sub conditione impossibili.

Ad impossibile non extenditur Dei potentia.

Objicies tertio: negare gloriam Petro, est obiectum simpliciter possibile, & solum impossibile, per accidens: ergo cadere debet sub dominium Dei, alioqui ejus dominium non est perfectissimum. Contrà: productio durationis hesternæ est simpliciter possibilis, & per accidens tantum est, quod hodie nequeat produci. Idem est de creaturâ ab æterno &c. Quòd si in his casibus est divisivè hæc omnia sint possibilia, & collectivè tamen, & in sensu composito dicantur esse impossibilia, quid vetat idem affirmare de dominio? Dico itaque, licet antecedenter, & in sensu diviso promissionis & meriti, habeat Deus jus ad negandam gloriam, aut aliam rem quantumcunque, pro illis circumstantiis sit possibilis illius negatio, posita tamen promissione, & opere sub quo promittitur, expleto, redditur illa negatio omnino impossibilis. Et quoad hoc, perinde est, si Deus gratuitò tantum aliquid promitteret, sine pacto ullo vel contractu justitiæ.

VI. Negatio gloriæ, in sensu diviso promissionis & meritorum possibilis, in sensu composito redditur impossibilis.

Res eadem pro diversis circumstantiis mutat statum.

Objicies quarto: ergo potest Deus à se abdicare dominium totius Universi. Resp. Si per abdicationem dominii aliud nihil intelligatur, quam quòd obliget se ad mundum aliquem creandum ex pacto cum homine vel Angelo, ob opus condignum merito, non apparere cur hoc non possit Deus, cum unus gradus gratiæ vel gloriæ multò majoris sit valoris, & æstimationis moralis, quam mille mundi. Hæc tamen est impropria locutio; nullum enim perdit Deus in mundum dominium, quod unquam habuit, ut jam dictum est; licet namque posito pacto, non possit illum non creare, nec pro tempore promisso non destruere, cum non creatio ejus & non destructio sint in his circumstantiis impossibiles, actus tamen varios posset circa eum elicere, cogere exempli gratia, hominem illum, vel Angelum, ad utendum rebus illis omnibus ad finem honestum, & honorem Dei, cum quicquid facit vel dat Deus, det & faciat ad honorem suum.

VII. Deus nullius rei à se abdicare potest dominium.

Actus varios posset in hoc casu Deus circa mundum, quem creans ex pacto tenetur, elicere.

Objicies quinto: ergo & poterit Deus creaturæ jus jurisdictionis in seipsum concedere, eique obedire, sicut secundum nos concedit illi jus & dominium proprietatis. Contrà primò: in Scripturâ enim nihil frequentius, ut vidimus, quam in Deo esse

VIII. Licet possit Deus creaturæ rationali concedere jus & do-